

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра фінансів і економіки природокористування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-
педагогічної, методичної та
виховної роботи

_____ О.А. Лагоднюк
“ ___ ” _____ 2018р.

06-03-54

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline
Фінансовий аналіз
Financial analysis

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Specialty 072 Finance, Banking and Insurance

Рівне – 2018

Робоча програма «Фінансовий аналіз» для студентів, які навчаються за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Рівне: НУВГП, 2018. – 16 с.

Розробник: Мельник Л. М., к. е. н., доцент кафедри фінансів і економіки природокористування

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри фінансів і економіки природокористування

Протокол від «3» вересня 2018 року №1

Завідувач кафедри _____ (Л.В. Мельник)

Схвалено науково-методичною комісією за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Протокол від «3» вересня 2018 року № 1

Голова науково-методичної комісії _____ (Л.М. Мельник)

© Мельник Л.М., 2018 рік

© НУВГП, 2018 рік

Вступ

Програма вивчення дисципліни «Фінансовий аналіз» складена відповідно до нормативної частини освітньо-професійної програми підготовки фахівців бакалаврського рівня вищої освіти, спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є фінансово-економічні відносини, що виникають в процесі фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

Вивчення дисципліни «Фінансовий аналіз» базується на знаннях, отриманих з таких навчальних дисциплін, як «Економіка підприємства», «Фінанси підприємств», «Аналіз господарської діяльності», а отримані знання будуть використовуватись при вивченні дисциплін «Аналіз діяльності фінансово-кредитних установ», «Фінансовий ринок» та написанні бакалаврської роботи щодо проведення фінансового аналізу діяльності підприємства.

Анотація

В сучасних умовах господарювання виникає потреба у проведенні об'єктивного фінансового аналізу діяльності підприємства. За його результатами оцінюється ділова активність підприємства, ефективність виробництва та інвестиційна привабливість суб'єкта господарювання. За допомогою фінансового аналізу здійснюються комплексне вивчення формування фінансових ресурсів, оптимальне їх розміщення та використання, інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень. Фінансовий аналіз виступає основою розробки фінансової політики підприємства, засобом визначення недоліків у його функціонуванні та прийнятті управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності господарювання.

Ключові слова: фінансовий аналіз, фінансовий стан, фінансові ресурси, капітал.

Summary

In today's economic conditions, there is a need for an objective financial analysis of the enterprise's activity. According to its results, the business activity of the enterprise, the efficiency of production and the investment attractiveness of the entity are estimated. Through financial analysis, a comprehensive study of the formation of financial resources, optimal placement and use of them, and information provision for management decisions are carried out. Financial analysis serves as the basis for developing a financial policy of the enterprise, a means of defining the

shortcomings in its functioning and making managerial decisions aimed at improving the efficiency of management.

Key words: financial analysis, financial condition, financial resources, capital.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів -4,5	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Нормативна ФПІ1	
	Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»		
Модулів-2	Спеціалізація 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		4-й	5-й
Індивідуальне завдання- курсова робота		Семестр	
Загальна кількість годин – 135		8-й	10-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –3 самостійної роботи студентів – 5	Рівень вищої освіти: бакалаврський	Лекції	
		24 год.	2 год.
		Практичні	
		22 год.	10 год
		Самостійна робота	
		89 год.	123 год
		в т.ч. ІНДЗ	
		КР- 22 год	КР – 22 год
Форма контролю			
Іспит	Іспит		

Примітки: співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить :
для денної форми навчання - 35 % до 65 %
для заочної форми навчання – 10 % до 90 %.

2. Мета і завдання викладання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування аналітичного мислення фахівця з фінансів, оволодіння прийомами оцінки фінансового стану підприємства.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Фінансовий аналіз» є :

- оволодіння навичками аналітичної роботи на підприємстві;
- набуття теоретичних та практичних навичок розв'язання конкретних аналітичних задач;
- формування вмінь надавати об'єктивну оцінку результатам господарювання;
- вивчення основних методів та прийомів економічного аналізу;
- формування вміння творчо вирішувати економічні проблеми та управляти господарською діяльністю підприємства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні **знати:**

- сутність фінансового аналізу як науки, його види, ключові характеристики фінансових систем;
- загальні методологічні принципи аналізу та науково-методичний інструментарій досліджень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні **вміти:**

- виконувати фінансово-економічні розрахунки, здійснювати аналіз та обґрунтовувати фінансові рішення на основі використання необхідних інструментальних засобів;
- застосовувати економіко-математичні методи для аналізу, прогнозування явищ і процесів у фінансових системах;
- аналізувати фінансову звітність підприємств, установ, організацій та використовувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень;
- визначати напрями підвищення ефективності формування та використання фінансових ресурсів підприємств;
- застосовувати здобуті знання для вирішення завдань прикладного характеру у сфері фінансів;

- здійснювати фахове обґрунтування прийняття рішень та нести відповідальність за результати професійної діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль 1.

Теоретичні та методичні засади фінансового аналізу

Тема 1. Сутність фінансового аналізу, його методи та прийоми

Сутність фінансового аналізу як науки. Функції та завдання фінансового аналізу. Види фінансового аналізу. Методи та прийоми фінансового аналізу. Етапи фінансового аналізу. Система показників фінансового аналізу.

Тема 2. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу

Основні джерела інформації для фінансового аналізу, їх класифікація. Структура балансу підприємства. Структура звіту про фінансові результати. Звіт про рух грошових коштів. Звіт про власний капітал. Використання статистичної звітності у фінансовому аналізі.

Тема 3. Аналіз майна підприємства

Аналіз валюти балансу. Аналіз складу та структури необоротних активів. Аналіз оборотного капіталу. Аналіз виробничих запасів. Аналіз дебіторської заборгованості. Аналіз показників ефективності використання оборотних активів.

Тема 4. Аналіз джерел формування капіталу підприємства

Аналіз структури капіталу підприємства. Аналіз власного капіталу підприємства. Аналіз власного оборотного капіталу. Аналіз залученого капіталу підприємства. Аналіз довгострокових зобов'язань. Аналіз поточних зобов'язань. Аналіз кредиторської заборгованості. Аналіз ефективності використання капіталу підприємства.

Змістовий модуль 2

Комплексна оцінка фінансового стану підприємства

Тема 5. Аналіз грошових потоків

Класифікація грошових потоків. Методи розрахунку грошових потоків. Ліквідність грошового потоку. Прогнозування грошових надходжень та витрат. Управління грошовими потоками.

Тема 6. Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства

Поняття платоспроможності та ліквідності підприємства. Аналіз ліквідності балансу підприємства. Показники ліквідності підприємства. Показники платоспроможності підприємства.

Тема 7. Аналіз фінансової стабільності підприємства

Поняття фінансової стабільності. Ступінь забезпеченості запасів і витрат власними та позиковими коштами. Показники оцінки фінансової стабільності.

Тема 8. Аналіз ділової активності підприємства

Поняття ділової активності підприємства. Показники ділової активності підприємства. Аналіз стійкості економічного зростання підприємства.

Тема 9. Аналіз прибутковості й рентабельності підприємства

Сутність витрат та їх класифікація. Аналіз витрат на виробництво. Аналіз витрат за статтями калькуляцій. Аналіз ефективності витрат. Поняття прибутку підприємства. Види прибутку підприємства. Аналіз формування прибутку підприємства. Аналіз розподілу прибутку. Аналіз показників рентабельності.

Тема 10. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства

Економічна сутність інвестицій підприємства. Класифікація інвестицій. Джерела фінансування інвестицій. Оцінка ефективності реальних інвестицій. Оцінка ефективності фінансових інвестицій.

Тема 11. Аналіз і прогнозування можливого банкрутства підприємства

Поняття та причини виникнення банкрутства. Методи діагностики кризових явищ на підприємстві. Методика прогнозування ймовірності банкрутства. Методичні прийоми діагностики банкрутства..

Тема 12. Аналіз фінансового стану підприємств водогосподарської галузі

Завдання аналізу та інформаційна база аналізу. Аналіз необоротних активів в/г підприємств. Аналіз оборотних активів в/г підприємств. Аналіз капіталу в/г підприємств. Аналіз витрат в/г підприємств. Аналіз фінансових результатів в/г підприємств.

4. Структура навчальної дисципліни
4.1. Для студентів денної форми навчання

№ теми	Назви тем змістових модулів	Всього, год	В т.ч.			
			лекції	практ.	самост. робота	інд. завд.
Модуль 1.						
Змістовий модуль 1. Теоретичні та методичні засади фінансового аналізу						
1	Сутність фінансового аналізу, його методи та прийоми	9	2	1	6	-
2	Інформаційне забезпечення фінансового аналізу	10	2	1	7	-
3	Аналіз майна підприємства	10	2	2	6	-
4	Аналіз джерел формування капіталу підприємства	10	2	2	6	-
Разом – зм. модуль 1		39	8	6	25	-
Змістовий модуль 2. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства						
5	Аналіз грошових потоків	9	2	2	5	-
6	Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства	10	2	2	6	-
7	Аналіз фінансової стабільності підприємства	9	2	2	5	-
8	Аналіз ділової активності підприємства	9	2	2	5	-
9	Аналіз прибутковості й рентабельності підприємства	9	2	2	5	-
10	Аналіз інвестиційної діяльності підприємства	9	2	2	5	-
11	Аналіз і прогнозування можливого банкрутства підприємства	10	2	2	6	-
12	Аналіз фінансового стану підприємств в/г галузі	9	2	2	5	-
Разом – зм. модуль 2		74	16	16	42	-
Модуль 2						
ІНДЗ-Курсова робота		22	-	-	-	22
Всього		135	24	22	67	22

4.2. Для студентів заочної форми навчання

№ теми	Назви тем змістових модулів	Всього, год	В т.ч.			
			лекції	практ.	самост. робота	інд. завд.
Модуль 1.						
Змістовий модуль 1. Теоретичні та методичні засади фінансового аналізу						
1	Сутність фінансового аналізу, його методи та прийоми	11	2	-	9	-
2	Інформаційне забезпечення фінансового аналізу	10	-	-	10	-
3	Аналіз майна підприємства	11	-	1	10	-
4	Аналіз джерел формування капіталу підприємства	10	-	1	9	-
Разом – зм. модуль 1		42	2	2	38	-
Змістовий модуль 2. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства						
5	Аналіз грошових потоків	9	-	1	8	-
6	Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства	9	-	1	8	-
7	Аналіз фінансової стабільності підприємства	9	-	1	8	-
8	Аналіз ділової активності підприємства	9	-	1	8	-
9	Аналіз прибутковості й рентабельності підприємства	9	-	1	8	-
10	Аналіз інвестиційної діяльності підприємства	8	-	1	7	-
11	Аналіз і прогнозування можливого банкрутства підприємства	9	-	1	8	-
12	Аналіз фінансового стану підприємств в/г галузі	9	-	1	8	-
Разом – зм. модуль 2		71	-	8	63	-
Модуль 2						
ІНДЗ-Курсова робота		22	-	-	-	22
Всього		135	2	10	101	22

5. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Сутність фінансового аналізу, його методи та прийоми	1	-
2.	Інформаційне забезпечення фінансового аналізу	1	-
3.	Аналіз майна підприємства	2	1
4.	Аналіз джерел формування капіталу підприємства	2	1
5.	Аналіз грошових потоків	2	1
6.	Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства	2	1
7.	Аналіз фінансової стабільності підприємства	2	1
8.	Аналіз ділової активності підприємства	2	1
9.	Аналіз прибутковості й рентабельності підприємства	2	1
10.	Аналіз інвестиційної діяльності підприємства	2	1
11.	Аналіз і прогнозування можливого банкрутства підприємства	2	1
12.	Аналіз фінансового стану підприємств в/г галузі	2	1
	Разом	22	10

6. Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів **денної форми** навчання :

23 години – підготовка до аудиторних занять;

27 годин – підготовка до контрольних заходів;

17 годин – підготовка питань, які не розглядаються під час аудиторних занять.

Розподіл годин самостійної роботи для студентів **заочної форми** навчання :

6 годин – підготовка до аудиторних занять;

27 годин – підготовка до контрольних заходів;

68 годин – підготовка питань, які не розглядаються під час

аудиторних занять.

6.1. Завдання для самостійної роботи

№	Тема самостійної роботи	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Етапи фінансового аналізу	2	5
2	Використання статистичної звітності у фінансовому аналізі	2	5
3	Аналітичний баланс, як інструмент оцінки фінансового стану	2	6
4	Застосування прийомів детермінованого моделювання для аналізу оборотності капіталу	2	6
5	Оптимізація грошових потоків підприємства	2	6
6	Значення ліквідності та платоспроможності для оцінки фінансового стану підприємства	1	6
7	Узагальнюючі та часткові показники фінансової стійкості	1	5
8	«Золоте правило» розвитку підприємства	1	6
9	Факторний аналіз фінансових результатів	1	6
10	Оцінка інвестиційної привабливості акцій підприємства	1	6
11	Зарубіжні та вітчизняні методики прогнозування ймовірності банкрутства підприємства	1	6
12	Особливості аналізу необоротних активів в галузі водного господарства	1	5
	Разом	17	68

Звіт про самостійну роботу складається на папері формату А-4. Оформлення — згідно стандартних вимог до друкованих текстів. Усі звіти можуть бути зброшурованими в один.

7. Індивідуальне навчально – дослідне завдання

Індивідуальне навчально – дослідне завдання передбачено навчальним планом у вигляді курсової роботи. Курсова робота виконується кожним студентом за індивідуально отриманим завданням. Зміст курсової роботи передбачає застосування отриманих теоретичних навичок щодо проведення фінансового аналізу діяльності підприємства.

Робота складається із трьох розділів: перший розділ теоретичний, другий - передбачає проведення розрахунків щодо визначення фінансового стану підприємства, третій розділ містить пропозиції щодо покращення фінансового стану. Обсяг курсової роботи становить до 50 сторінок. Курсова робота виконується в комп'ютерному варіанті. Оформлення – згідно стандартних вимог до друкованих текстів.

8. Методи навчання

Під час лекційного курсу застосовується слайдова презентація (у програмі «Microsoft Power Point»), роздатковий матеріал, ілюстраційні матеріали та схеми.

На практичних заняттях:

- використовується роздатковий матеріал (наочність) для формування у студентів системного мислення, розвитку пам'яті;
- проводиться дискусійне обговорення проблемних питань;
- задаються провокаційні питання;
- розв'язання задач та кейсів, ситуаційних завдань.

9. Методи контролю

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у комп'ютерній тестовій формі. Контрольні завдання за змістовим модулем включають тестові питання двох рівнів та практичні задачі (із варіантами відповідей).

Контроль самостійної роботи проводиться на основі перевірки виконаних завдань, есе, тестів.

Підсумковий контроль знань відбувається на іспиті у тестовій формі. Тести включають :

- 40 питань 1 рівня (загальна кількість балів 20);
- 10 питань 2 рівня (загальна кількість балів 10);
- 2 практичні задачі (загальна кількість балів 10).

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних заняттях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями:

1. Розрахункові завдання, задачі, лабораторні роботи (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

- 0 % – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

2. Ситуаційні вправи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

3. Контроль виконання курсової роботи включає поточний контроль за виконанням розрахунків та захист перед комісією. Оцінка виконання та захист курсової роботи проводиться за 100 – бальною шкалою.

10. Розподіл балів, що присвоюються студентам

Поточне тестування												Іспит	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2									
30				30								40	100
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12		
7	7	8	8	4	3	4	4	4	4	4	3		

T1, T2... T11 – теми змістових модулів

Оцінювання курсової роботи :

Теоретична частина	Розрахункова частина	Захист роботи	Сума
20	40	40	100

Шкала оцінювання :

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
90–100	Відмінно
82–89	Добре
74–81	
64–73	Задовільно
60–63	
35–59	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення дисципліни

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Фінансовий аналіз» включає:

1. Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (КНМЗД)

2. 06-03-91 Мельник Л. М. (2014) Конспект лекцій з дисципліни «Фінансовий аналіз» для студентів заочної форми навчання напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит». – Рівне: НУВГП. – 36с. Режим доступу в цифровому депозитарії НУВГП: <http://ep3.nuwm.edu.ua/4023/1/06-03-91.pdf>

3. 06-03-61 Мельник, Л. М., Чуприна, А. І. (2013) Методичні вказівки для самостійної підготовки та проведення практичних занять з дисципліни «Система фінансового аналізу діяльності суб'єктів господарювання» для студентів спеціальності 8.18010014 «Управління фінансово-економічною безпекою» денної форми навчання. - Рівне: НУВГП. -33 с. Режим доступу в цифровому депозитарії НУВГП: <http://ep3.nuwm.edu.ua/4015/1/06-03-61.pdf>

4. Опорний конспект лекцій на електронному носії.

5. Слайдова презентація курсу «Фінансовий аналізі» (лекційні та практичні заняття) в програмі «Microsoft Power Point».
6. Друкований роздатковий матеріал.

11. Рекомендована література

Базова

1. Фінансовий аналіз: навч.посібн. / М. Р. Лучко, С. М. Жукевич, А. І. Фаріон Тернопіль:, ТНЕУ, 2016. 304 с.
2. Отенко І. П. Фінансовий аналіз : навч. посібн.. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156с.
3. Подольська В.О., Яріш О.В. Фінансовий аналіз: навч.пос. Київ: ЦНЛ, 2007. 488 с.

Допоміжна

4. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз і планування: Навчальний.посібник К.: ЦУЛ, 2003. - 224 с.
5. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз підприємств. Навчальний посібник. -К.: Знання, 2002. - 294 с.
6. Литвин Б. М., Стельмах М. В. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник - К.: «ХайТек Прес», 2008. - 336 с.
7. Мельник Л.М. Фінансова рівновага, як складова системи фінансово - економічної безпеки підприємств. Вісник НУВГП. 2017. № 2. С.22-30.
8. Мельник Л.М. Вплив стану оборотних активів на рівень фінансово - економічної безпеки підприємства. Зб. наукових праць «Проблеми раціонального використання соціально–економічного і природно – ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції» 2015, №1. С.78-83
- 9.Мельник Л.М. Особливості аналізу діяльності сільськогосподарських підприємств Вісник Національного університету водного господарства і природоко ристування. серія «Економіка», № 2, 2014, С. 271-277.
10. Павловська О.В.та ін Фінансовий аналіз : Навч.метод.пос. для самоств.вивч. дисципл. К.: КНЕУ, 2002. - 388 с.
11. Попович П.Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання. Підручник.- Тернопіль: Економічна думка, 2001.- 454 с.
12. Салига С.Я., Даций Н.В. , Корецька С.О. Фінансовий аналіз:

Навчальний посібник .-К.: ЦНЛ, 2006.-210 с.

13. Тютюнник Ю.М. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник.-К.: Знання, 2012. -815 с.

14. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз: Підручник. К.: ЦУЛ, 2008.-566с.

Інформаційні ресурси:

13. Законодавство України / Верховна рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws>

14. Економічна статистика // Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/http://www.ukrstat.gov.ua/>

15. Державна регуляторна служба України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.dkrp.gov.ua](http://www.dkrp.gov.ua).

16. Періодичні видання Національного банку України // Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=15727773&cat_id=364

50